LAUSUNTO VN/589/2021-MMM-61

7.10.2021

Ympäristöministeriö/Ympäristönsuojeluosasto/Ilmastoyksikkö
Outi Honkatukia, Hanne Siikavirta

Maa- ja metsätalousministeriö
Tatu Torniainen

Eduskunnan ympäristövaliokunta

00102 EDUSKUNTA

Asia: O 29/2021 vp

Hiilikompensaatiot- vapaaehtoisten päästökompensaatiomarkkinoiden kehitysnäkymät

1 Johdanto

Ilmastonmuutoksen hillinnässä päästöjen kompensoinnilla tarkoitetaan yleisesti sitä, että tiettyyn päästömäärään liittyvä ilmastohaitta kumotaan vähentämällä tai sitomalla kompensoitavia kasvihuonekaasupäästöjä vastaava määrä jossain muussa toiminnassa.

Päästökompensaatioiden avulla niiden käyttäjä voi tehdä esim. hiilineutraalisuusväittämän tai vastaavan ympäristöväittämän. Kompensaation kohteena on tyypillisesti kompensoijan omat päästöt, mutta kompensaation voi määritellä myös yleisemmin.

Päästökompensaatioita voidaan yksiköistä riippuen hankkia ja käyttää sekä vapaaehtoisuuteen perustuvaan, että velvoitteiden täyttämiseen tähtäävään kompensaatioon. Tässä lausunnossa keskitytään erityisesti vapaaehtoiseen päästökompensaatioon, näihin liittyviin markkinoihin ja ohjauskeinoihin.

Hyvitysyksiköiden velvoitekäytössä on kyse tietyn päästömäärän kumoamisesta velvoitteen täyttämiseksi. Hyvitysyksiköiden velvoitekäyttöä sääntelee toimivaltainen viranomainen, joka voi asettaa (määrällisiä ja/tai laadullisia) ehtoja ja rajoituksia hyvitysyksiköille ja niiden käytölle. Velvoitekäyttö toteutetaan luovuttamalla toimivaltaiselle viranomaiselle hyvitysyksiköitä, jotka täyttävät viranomaisen niille asettamat kriteerit. Velvoitteiden täyttämiseen liittyvää kompensaatiota on kuvattu lyhyesti kappaleissa 1.1 ja 1.2.

1.1 Säännelty markkina - Kansainväliset sopimukset (Kioton pöytäkirja, Pariisin sopimus ja CORSIA-järjestelmä)

Vuonna 2005 voimaan astunut Kioton pöytäkirja sisältää ns. Kioton mekanismit, joita ovat yhteistoteutus (JI, Joint Implementation), puhtaan kehityksen mekanismi (CDM, Clean Development Mechanism) ja valtioiden välinen päästökauppa (ET, Emissions Trading). Päästökauppa ja JI-hankkeet ovat teollisuusmaiden välisiä. CDM -hankkeissa osapuolina ovat teollisuusmaa ja kehitysmaa. Esimerkiksi Kioton pöytäkirjan osapuoliin kuuluvien teollisuusmaiden on mahdollista hyödyntää Kioton pöytäkirjan mukaisen päästövähennysvelvoitteensa täyttämisessä hankemekanismeilla hankittuja päästöyksiköitä ottaen huomioon asetetut ehdot ja rajoitukset. Kioton pöytäkirjan 2. velvoitekausi on päättynyt vuoden 2020 lopussa.

Pariisin sopimuksen artikla 6 sisällöstä oli tarkoitus sopia jo 2018. Neuvottelut jatkuvat edelleen ja ovat keskeinen osa Glasgowin COP26 neuvotteluita. Artiklassa sovitaan kansainvälisistä menettelyistä osapuolten toteuttaessa kansallisia päästösitoumuksiaan vapaaehtoisuuteen perustuvan yhteistyön kautta. Artiklan kautta luodaan kehys, jonka avulla seurataan hankkeiden tuottamien yksiköiden (ITMO, Internationally Transferred Mitigation Outcomes) vaihdantaa osapuolten välillä, sekä millaisin laskentasäännöin tuotetaan vaihdettavia yksiköitä. Erityisesti kaksoislaskennan välttäminen, eli tilanne, jossa sama yksikkö hyväksi luettaisiin sekä hankkeen isäntämaan että yksiköitä ostavan osapuolen päästösitoumuksissa, on tunnistettu keskeiseksi järjestelmän luotettavuuden näkökulmasta. Keskeinen neuvottelukysymys on myös, kuinka Kioton pöytäkirjan toisen velvoitekauden aikana toteutettuja hankkeita ja niiden tuottamia yksiköitä käsitellään artikla 6 yhteydessä.

Kansainvälisen lentoliikenteen hiilidioksidipäästöjen kasvun hyvittämiseen velvoittavan CORSIA-järjestelmän (Carbon Offsetting and Reduction Scheme for International Aviation) myötä ilmailulle on asetettu maailmanlaajuinen markkinaehtoinen päästöjärjestelmä. Lentoliikenne aiheuttaa noin 2 prosenttia maailman hiilidioksidipäästöistä; lentoliikenteen voimakkaan kasvun vuoksi päästöt kuitenkin moninkertaistuvat, jos tehokkaampiin päästövähennystoimiin ei ryhdytä. CORSIAn avulla pyritään kansainvälisen lentoliikenteen hiilineutraaliin kasvuun vuodesta 2020 alkaen eli lentoliikenteen kasvaessa tulisi päästöjen jäädä vuoden 2020 tasolle. Päästöjä pyritään vähentämään ensisijaisesti ilma-alusteknologian, vaihtoehtoisten kestävien polttoaineiden sekä energiatehokkaan lentotoiminnan ja ilmatilan käytön avulla. Nämä keinot eivät kuitenkaan riitä, joten niitä täydennetään hyvitysjärjestelmällä, jossa ostetaan CORSIAn hyväksyttyjä, pääosin muiden alojen päästövähennyshankkeista peräisin olevia päästöyksiköitä hiilimarkkinoilta. Arvioiden mukaan CORSIA-järjestelmä ei kuitenkaan ole riittävän kunnianhimoinen vähentämään ilmailun päästöjä. Lisäksi CORSIAn soveltamisala on pieni; sen piirissä on vain 35% maailman ilmailusta. Kompensaatiot eivät myöskään voi olla merkittävä päästövähennyskeino Pariisin ilmastosopimuksen aikakaudella, jossa kaikkien valtioiden ja toimijoiden tulee vähentää päästöjään. Euroopan talousalueen sisäiset lennot ovat myös EU:n lentoliikenteen päästökaupan piirissä. CORSIAn ja EU:n lentoliikenteen päästökaupan mahdollisesta yhteensovittamisesta päätetään EU:ssa vuoden 2023 loppuun mennessä.

1.2 Säännelty markkina - EU –lainsäädäntö LULUCF sektorin hiilinieluille

EU:n asetus (EU2018/841) koskien maankäyttösektoria (LULUCF) on nykyisellään voimassa kaudella 2021 - 2030. Siinä määritellään monimutkaiset, eri maankäyttöluokille

sovitetut laskentasäännöt jäsenmaiden maankäyttösektorin nieluille ja päästöille. Kunkin jäsenmaan tulee saavuttaa vähintään laskennallinen nettonollatulos laskentajaksolla. Mikäli tavoitetta ei saavuteta maankäyttösektorin sisällä, jäsenmailla on käytettävissä erilaisia joustoja - ne voivat siirtää yksiköitä taakanjakosektorilta tai muista jäsenmaista kattamaan LULUCF sektorin laskennallista alijäämää. Vastaavasti, mikäli jäsenmaa saavuttaa LULUCF sektorin laskennallisen tavoitteen, se voi hyödyntää LULUCF asetuksen laskennallista ylijäämää taakanjakovelvoitteen tavoitteen saavuttamisessa ko. asetuksen määrittelemin ehdoin ja rajoittein.

EU on uuden ilmastolain myötä sitoutunut vähentämään päästöjään vähintään 55 prosenttia vuoden 1990 tasosta vuoteen 2030 mennessä sekä saavuttamaan ilmastoneutraaliuden EU-tasolla vuoteen 2050 mennessä. Ilmastotavoite tulee saavuttaa EU:n sisäisin toimin. Keskeiset keinot tämän tavoitteen saavuttamiseksi edelleen ovat EU:n laajuinen päästökauppa, jäsenvaltiokohtaiset päästövähennysvelvoitteet sisältävä taakanjakoasetus sekä maankäyttösektoria koskeva LULUCF-asetus.

Komissio julkaisi osana 55-valmiuspakettia heinäkuussa ehdotuksen maankäyttösektorin (LULUCF) laskentasääntöjen uudistamisesta. Tavoitteena on maankäyttösektorin yhdistäminen tiiviimmin ilmastopolitiikan kehykseen, laskennan yksinkertaistaminen ja raportointitaakan vähentäminen.

Ehdotuksessa tarkastellaan kolmea viiden vuoden ajanjaksoa. Ensimmäisellä kaudella 2021-2025 kasvihuonekaasujen päästöt ja poistumat laskettaisiin aiemmin hyväksytyn LULUCF -asetuksen (EU2018/841) mukaisesti. Kaudelle 2026-2030 ehdotetaan merkittäviä muutoksia: laskentajärjestelmää yksinkertaistetaan ja luovutaan muun muassa metsien vertailutasolaskennasta. Lisäksi esitetään asetettavaksi Euroopan unionin yhteinen tavoite sektorin kasvihuonekaasujen nettopoistumalle. Sen suuruus olisi -310 miljoonaa hiilidioksidiekvivalenttitonnia vuonna 2030 ja tavoite jaettaisiin jäsenvaltioiden kesken. Suomen osuus tavoitteesta on -17,8 miljoonaa hiilidioksidiekvivalenttitonnia. Tavoitteeseen ohjataan kullekin jäsenmaalle määritettävällä lineaarisella vuosittaisen tavoitteen asettavalla polulla. Kolmannella kaudella, 2031 eteenpäin, asetuksen toimialaa laajennetaan koskemaan myös maatalouden päästöjä, jotka nykyisessä asetuksessa ovat taakanjakosektorilla. Ehdotuksessa asetetaan tavoitteeksi tämän uuden AFOLU-sektorin hiilineutraalius vuonna 2035.

2 Vapaaehtoiset päästökompensaatiot

Vapaaehtoisesta päästökompensaatiosta on kyse, kun toimija (esim. kuluttaja, yritys, julkisyhteisö) kompensoi päästöjä, joita se ei ole velvollinen vähentämään. Vapaaehtoisesti ostettujen päästökompensaatioiden avulla pyritään kompensoimaan tai neutraloimaan esimerkiksi tuotteen, toiminnan tai yrityksen tuottamia ja/tai aiheuttamia päästöjä.

Kompensointi tapahtuu yleensä rahoittamalla organisaation ulkopuolisista lähteistä peräisin olevien päästöjen välttämishankkeita tai hankkeita, jotka poistavat suoraan kasvihuonekaasuja ilmakehästä. Päästöjen vähentämisen lisäksi hankkeet voivat tuottaa myös erilaisia muita hyötyjä (biologisen monimuotoisuuden lisääntyminen, työllisyys, terveyshaittojen vähentyminen).

Suurin osa kompensointihankkeista on aiemmin sijainnut kehitysmaissa, joista suomalaisetkin toimijat ovat hankkineet niin säädellyn markkinan (valtio, päästökaupan alaiset yritykset) kuin vapaaehtoisenkin markkinan yksiköitä. Kiinnostus kotimaisiin kompensaatiomenetelmiin on lisääntynyt viime vuosina kasvaneen ilmastotietoisuuden ja kiristyneen ilmastopolitiikan kehyksen myötä.

Kompensointipalveluja tarjoavia toimijoita on Suomessakin useita ja palvelukonsepteja on monenlaisia. Sisäministeriön lainsäädäntöhanke päästökompensaatiotoiminnan ja rahankeräyslain suhteen arvioimiseksi ja rahankeräyslain muuttamiseksi on päättynyt vuoden 2020 lopussa. Hallituksen esityksessä (HE 124/2021) vapaaehtoiset päästökompensaatiopalvelut rajattaisiin rahankeräyslain soveltamisalan ulkopuolelle. Jatkossa vapaaehtoinen päästökompensaatiotoiminta ei siis edellyttäisi rahankeräyslupaa.

Vapaaehtoiselle päästökompensaatiolle ei ole yhtenäistä sääntelyä. Sen sijaan monet kansainväliset ja kansalliset toimijat ovat kehittäneet omia, osin keskenään ristiriitaisia suosituksia kompensaation hyviksi käytännöiksi. Selvästi yleisin ja vakiintunein käytäntö on hyvitysyksiköihin perustuva kompensaatio, mutta myös päästöoikeuksia ja sertifioimattomia (todennettuja tai todentamattomia) hillintätuloksia tarjotaan ja käytetään vapaaehtoiseen kompensaatioon.

Hyvitysyksiköiden käyttö vapaaehtoiseen kompensaatioon tapahtuu mitätöimällä ne hyvitysstandardin rekisterissä (tai jossain tapauksissa kansallisessa päästörekisterissä). Kompensaatiopalveluun tyypillisesti kuuluu hyvitysyksiköiden hankinta ja mitätöinnin järjestäminen kompensoijan puolesta sekä todistus mitätöinnistä. Sertifioimattomien hillintätulosten vapaaehtoiseen kompensaatiokäyttöön ei sen sijaan ole yhtenäistä prosessia.

Päästöoikeuksien käyttö vapaaehtoiseen kompensaatioon tapahtuu mitätöimällä (tai muulla tavoin poistamalla pysyvästi käytöstä) päästöoikeuksia. Tarkoituksena on estää vastaavan suuruisen päästömäärän toteutuminen päästökauppajärjestelmän piirissä. Teoriassa yhden päästöoikeuden poistaminen pysyvästi käytöstä voi estää yhden tonnin suuruisen päästön, mutta käytännössä yhden päästöoikeuden poistamisen ilmastovaikutus voi kuitenkin olla vähäisempi, johtuen EU:n päästökauppajärjestelmän edelleen suuresta ylijäämästä, jota on jo päätetty vähentää markkinavakausmekanismin avulla.

2.1 Kansainväliset markkinat

Vapaaehtoiset hiilimarkkinat kehittyivät 2000-luvun alussa. Viimeisen kahdenkymmen vuoden aikana ne ovat ohjanneet yli 5 miljardia USD pääasiassa yksityistä rahoitusta vapaaehtoisiin ilmastohankkeisiin. Alun perin vapaaehtoismarkkinoilla tarjolla olevia, itsenäisten hyvitysstandardien (esimerkiksi VCS, Gold Standard) puitteissa liikkeelle laskettuja hyvitysyksiköitä käytettiin (ts. mitätöitiin) lähes yksinomaan vapaaehtoiseen kompensaatioon, johon tyypillisesti liittyy hiilineutraaliusväittämä. Viime vuosina näille hyvitysyksiköille on ilmaantunut vaihtoehtoisiakin käyttötapoja. Vapaaehtoista kompensaatiota voi myös tehdä päästöoikeuksilla (esim. EUA) ja velvoitekäyttöön alun perin tarkoitetuilla hyvitysyksiköillä (esim. CDM/CER). Niinpä onkin kuvaavampaa puhua vapaaehtoisista hiilimarkkinoista vapaaehtoisten kompensaatiomarkkinoiden sijaan.

Markkinavolyymi oli vuonna 2019 104 Mt CO_2 ja markkinoiden arvo 320 miljoonaa USD. Markkinoiden kasvusta on erilaisia arvioita. Kasvua saattavat vauhdittaa itselleen ilmastotavoitteen asettaneet yritykset, jotka tarvitsevat hyvitysyksiköitä tavoitteensa täyttämiseen. Vuonna 2020 perustettiin kansainvälinen, yritysvetoinen työryhmä (TSVCM) selvittämään mahdollisuuksia vapaaehtoismarkkinoiden skaalaamiseksi. Työryhmän lähtökohtana on, että tarve globaaleille ilmastonmuutoksen hillintätoimille on valtava ja kiireellinen, maiden nykyiset ilmastotavoitteet ovat täysin riittämättömiä ja niitä täydentämään ja kirittämään tarvitaan muitakin keinoja merkittävien uusien rahavirtojen ohjaamiseksi nopeasti lisäisiin hillintätoimiin. Työryhmässä esitettiin myös eriäviä näkemyksiä kehitysnäkymistä ja kestävyyden asettamista reunaehdoista.

Hyvitysyksiköiden keskimääräiset yksikköhinnat vaihtelevat sekä hanketyypin että hyvitysstandardin mukaan. Suurimpien toimijoiden liikkeelle laskemien hyvitysyksiköiden keskihinnat vaihtelevat välillä 1,62 – 5,27 USD. Alhaiseen hintatasoon heijastuu vapaaehtoismarkkinoiden noin 400 Mt:n suuruinen ylijäämä (kattaen aiempina vuosina liikkeellelasketut, mutta ei vielä mitätöidyt hyvitysyksiköt). Yksittäisistä hankkeista, jotka tuottavat erityisiä oheishyötyjä, esimerkiksi vaalivat luonnon monimuotoisuutta tai tukevat alkuperäisväestöä, saatetaan kuitenkin maksaa yli 20 USD.

2.2 Suomalaiset kompensaatiot ja maankäyttösektori

Maa- ja metsätalousministeriön teettämässä esiselvityksessä (Laine, Auer et al 2021) tarkasteltiin maankäyttösektorin hiilikompensaatiohankkeita.

Selvityksessä:

- kartoitettiin millaisia Suomen maankäyttösektorilla käynnistyneet hiilikompensaatio-hankkeet ovat olleet
- käytiin läpi hankkeiden toimintaa koskevia periaatteita ja vaikutuksia.
- selvitettiin, miten hiilinielun tai -varastojen lisäykset on hankkeissa mitattu, raportoitu ja todennettu.

Lisäksi tarkasteltiin sitä, miten valtio voisi tukea vapaaehtoisten hiilimarkkinoiden toimintaa, myös kansainväliset kokemukset huomioiden.

Selvityksessä identifioitiin kaikkiaan 16 toimijaa, joiden tarjoamat toimenpiteet olivat mm. joutomaiden, peltoheittojen ja turvetuotantoalueiden metsitys, metsien lannoitus, metsien kiertoajan pidentäminen sekä maatalousmaan hiilensidonnan lisääminen.

Suomen hiilikompensaatiomarkkinat ovat selvityksen mukaa kirjavat, ja markkinoilla toimivilla on toisistaan poikkeavia käsityksiä kompensaatiojärjestelmien lähtökohdista ja kriteereistä. Nämä tekijät yhdessä voivat pahimmillaan haitata hankkeiden perimmäisten ilmastotavoitteiden saavuttamista. Suurimmat kehitystarpeet löytyvät ilmastovaikutusten mittaamisesta, raportoinnista ja todentamisesta sekä niihin käytetyistä menetelmistä. Vähäinen läpinäkyvyys osaltaan vaikeuttaa hankkeiden ja niiden toimenpiteiden vertailua. Ratkaisukeinoksi läpinäkyvyyden lisäämiseksi ehdotettiin kansainvälisten standardien mukaisten hyvän

kompensaation kriteereiden laajempaa käyttöönottoa sekä valtion ohjausta, informaatio-ohjaus mukaan lukien.

Haasteista huolimatta hankkeilla katsottiin olevan potentiaalia edistää ilmastonmuutoksen hillintää. Ilmastovaikutusten ohella hankkeilla voi olla muitakin kestävään kehitykseen liittyviä vaikutuksia. Selvityksen mukaan hankkeiden muut ympäristövaikutukset, kuten monimuotoisuus- ja vesistövaikutukset, ovat pääsääntöisesti myönteisiä. Hankkeet ovat kuitenkin toimenpiteiltään hyvin erilaisia, joten niiden yhteensopivuus politiikkatavoitteiden kanssa vaihtelee. Esimerkiksi vaikutukset energia- ja ainespuun saatavuuteen vaihtelevat toimenpiteestä riippuen.

Vapaaehtoisten hiilimarkkinoiden kehitykseen vaikuttavat merkittävästi myös maanomistajien asenteet. Tuoreen selvityksen (Koskela et al. 2021) mukaan monimuotoisuuden turvaamisen, hiilen varastoinnin tai hiilen sitomisen lisäämisen toteutustapa vaikutti selvästi metsänomistajien kiinnostukseen käyttää näitä keinoja omissa metsissään. Useimmin metsänomistajat olivat kiinnostuneita lisäämään hiilen sitomista tai varastointia osassa omia metsiään siirtymällä korvausta vastaan jatkuvaan kasvatukseen. Yli puolet vastaajista oli kiinnostunut myös muista hiilensidonnan lisäämisen keinoista, kuten päätehakkuiden viivästyttämisetä, ojitettujen heikkotuottoisten turvemaiden siirtämisestä pois käytöstä/käytön ulkopuolelle sekä lahopuun lisäämisestä talousmetsissä. Noin puolet metsänomistajista olisi kiinnostunut ekosysteemipalvelujen myynnistä, joko hiilensidontapalveluna tai luontoarvojen suojelun muodossa.

3 Lähtökohtia jatkotyöhön

Vuoden 2020 jälkeen vapaaehtoismarkkinan toimintakenttä ja rooli ovat muuttumassa, kun Pariisin sopimukselle annettujen ilmastotavoitteiden toimeenpano alkaa kaikkialla maailmassa, ulottaen maiden ilmastotavoitteet vapaaehtoismarkkinoiden perinteiselle toimintakentälle.

Suomen kompensaatiomarkkinoiden ohjauskeinojen kehittämistä tuleekin tarkastella kansainvälisen ja EU-tason kehityksen kontekstissa. Ohjauskeinojen jatkovalmistelussa tulee huomioida kansainvälisen ilmastopolitiikan, erityisesti Pariisin sopimuksen 6 artiklan jatkoneuvottelujen tilanne ja tulokset sekä EU:n ilmastopolitiikan muuttuminen, erityisesti EU:n kiristyneeseen 2030-tavoitteseen liittyvä 55-valmiuspaketti.

LULUCF-asetusta koskevan muutosehdotuksen keskeisenä tavoitteena on asettaa sitovat velvoitteet jäsenmaille aina vuoteen 2035 asti. Sen sijaan ehdotuksessa ei aseteta velvoitteita yksittäisille toimijoille. Komissiolta odotetaan myös vuoden 2021 loppupuolella ehdotusta hiiliviljelystä sekä myöhemmin vuonna 2023 ehdotusta poistumayksiköiden sertifioinnista. Toistaiseksi näiden ehdotusten sisällöstä ei ole vielä tarkempaa tietoa, mutta on odotettavissa, että niillä voi olla vaikutusta vapaaehtoisten hiilimarkkinoiden kehitykseen EU:ssa ja Suomessa.

Kaksoislaskentaan ja sen välttämiseen liittyvät kysymykset ovat monimutkaisia ja niihin ei ole helppoja ratkaisuja vapaaehtoisen päästökompensaatiomarkkinan ja kansainvälisen sekä EU-tason politiikka –ja säädöskehikon kehittyessä samanaikaisesti.

Maa- ja metsätalousministeriö valmistelee parhaillaan jatkotoimia, jotka edistävät kompensaatioiden tietopohjaa ja parhaiden menetelmien käyttöönottoa maankäyttösektorilla.

Luonnonvarakeskus on ministeriön ohjauksessa valmistelemassa tietosivustoa, jonka tavoitteena on palvella sekä kompensaatioita tarjoavia että niitä hyödyntäviä tahoja. Sivusto tulee tarjoamaan tietoa kompensaatiotoimista ja niiden ilmastovaikutuksista mahdollistaen jatkossa myös niiden vertaamisen. Lisäksi maa- ja metsätalousministeriö on käynnistänyt lokakuussa 2021 hankehaun, jonka puitteissa on mahdollista hakea rahoitusta maankäyttösektorin kompensaatioiden pilotointiin, painopisteenä muun muassa mittaamisen ja raportoinnin menetelmien ja käytäntöjen kehittäminen. Sen lisäksi pyydetään tarjouksia selvityksestä, jolla tarkennetaan tietopohjaa/arvioita vapaaehtoisten kompensaatioiden kehityksestä sekä kansantaloudellisista vaikutuksista.

Ympäristöministeriön tilaamissa selvityksissä on tarkasteltu vapaaehtoisten päästökompensaatioiden sääntelyn nykytilaa, tarpeita ja mahdollisuuksia. Keskeinen löydös on ollut, että uuden pakottavan kansallisen lainsäädännön luominen vapaaehtoiseen kompensaatioon ei nykyisellään ole toteuttamiskelpoinen ohjauskeino erityisesti elinkeino- ja sopimusvapauden vuoksi ja koska kuluttajasuojalainsäädäntö on syvästi harmonisoitu EU-laajuisesti. Lisäksi on huomioitava, että kompensaatiomarkkinat ja niiden käytännöt ovat edelleen voimakkaassa kehityksessä ja Euroopan komissiolta on odotettavissa uusia lainsäädäntöehdotuksia.

Selvitystyön tulosten mukaan melko laajaa tukea valtionhallinnon tahoilla ja laajemmin sidosryhmillä olisi informaatio-ohjauksen keinoille, joiden avulla päästökompensaation laatua voitaisiin parantaa merkittävästi ja tehokkaasti. Esimerkkejä keinoista ovat valtionhallinnon tuottama opas kompensaation hyvistä käytännöistä ja kompensaation kriteereistä, jonka noudattamiseen yritykset voisivat myös vapaaehtoisesti sitoutua green deal-tyyppisellä sopimuksella. Merkittävä informaatio-ohjauksen keino olisi myös tuottajille suunnattu, mutta myös ostajia hyödyttävä, vapaaehtoinen rekisteri, joka mahdollistaisi myös kaksoislaskennan välttämisen. Opas ja rekisteri täydentäisivät toisiaan. Niiden valmistumisen jälkeen olisi mahdollista tuottaa myöhemmin mahdollisesti myös kuluttaja-asiamiehen linjaus.

Keskeiset lähteet ja lisätiedot:

Vapaaehtoiset päästökompensaatiot https://ym.fi/vapaaehtoiset-paastokompensaatiot

Koskela, T., Horne, P., Karppinen, H. ja Korhonen, O. (2021), Metsien ekosysteemipalvelut ja jokamiehenoikeus metsänomistajan näkökulmasta, PTT Raportteja.

Laine, A., Airaksinen, J., Yliheljo, E., Ahonen, H.-M., Halonen, M. Vapaaehtoisten päästökompensaatioiden sääntely. Ympäristöministeriön julkaisuja 2021:26

Laine, A., Auer, J., Halonen, M., Horne, P., Karikallio, H., Kilpinen, S., Korhonen, O., Airaksinen, J., Valonen, M. ja Saario, M. Esiselvitys maankäyttösektorin hiilikompensaatiohankkeista. Gaia Consulting Oy ja Pellervon taloustutkimus PTT ry.

Niemistö, J., Seppälä, J., Karvonen, J., Soimakallio, S. Päästökompensaatiot ilmastonmuutoksen hillinnän keinona Suomessa – nyt ja tulevaisuudessa. Ympäristöministeriön julkaisuja 2021:12